[2018] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਲੀਲਾ ਰਾਮ @ ਲੀਲਾ ਧਾਰ

(2013 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1441)

13 ਦਸੰਬਰ, 2018

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਅਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II - ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾਈਆਂ - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਬਿਆਨ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੁਹਾੜੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਭਾਗ II - ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ - ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਨ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੱਟ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਨ ਸੀ - ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਸੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜੋ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਉਹ [ਧਾਰਾ 300 (ਚੌਥੇ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ] ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ - ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ: 1. ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ, ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ (ਦੋ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਦੁਆਰਾ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-1, ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ

ਤੋਂ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ ਕਿ ਸੱਟ ਇੱਕ ਤਿੱਖੇ ਧਾਰੀ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੋਪੜੀ ਅਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਅਤੇ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ, ਕੋਮਾ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 11] [626-G-H; 627-A-B]

2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੌਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਤੇ ਪਲ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਕਸਾਰ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸੱਟ ਲਗਾਈ ਸੀ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਮੌਤ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜੋ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਉਹ [ਧਾਰਾ 300 (ਚੌਥੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ] ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ: (i) ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; (ii) ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ; (iii) ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਹੱਥੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ। ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13, 15-18] [633-E-G; 634-B-F]

ਮਹੇਸ਼ ਬਾਲਮੀਕੀ ਬਨਾਮ. ਐਮਪੀ ਰਾਜ (2000) 1 ਐਸਸੀਸੀ 319; ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2002) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 421: [2002] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 202; ਧੀਰਜਭਾਈ ਗੋਰਖਭਾਈ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ. ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2003) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 322: [2003] 1 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 754; ਪੁਲੀਚੇਰਲਾ ਨਾਗਰਾਜੂ ਬਨਾਮ. ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444: [2006] 4 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 633; ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅੰਜਈਆ ਬਨਾਮ. ਏ ਪੀ ਦੀ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਰਾਮ @ ਲੀਲਾ ਧਾਰ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਸਥਿਤੀ (2010) 9 ਐਸਸੀਸੀ 799: [2010] 7 ਐਸਸੀਆਰ 703; ਸੋਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ. ਐੱਚ ਪੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ (2013) 14 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 246 : [2013] 4 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 433 - ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ:

(2000) 1 ਐਸਸੀਸੀ 319 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2002] 3 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 202 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2003] 1 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 754 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2006] 4 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 633 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 703 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2013] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 433 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1441 ਆਫ਼ 2013। ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 13.08.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਡੀ.ਬੀ. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 580 ਆਫ਼ 2005। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੁਚੀ ਕੋਹਲੀ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਧੀ ਜਸਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ। ਹਰਸ਼ ਜੈਨ, ਅਭਿਨਵ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਕਿਤਾ ਗੁਪਤਾ, ਅਭਿਨਵ ਦੇਸ਼ਵਾਲ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜੈਨ ਲਈ), ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡਾ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਪੀਲ 13 ਅਗਸਤ 2008 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ('ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ') ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-II ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

2. ਸੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣਸਵਾਮੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘਾਨਾ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਕਿ 27 ਫਰਵਰੀ 2003 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ - ਰਾਮ ਕੁਮਵਰ ਸਵਾਮੀ - ਅਚੱਕੀ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈਂਡ ਪੰਪ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ - ਰਾਜੇਸ਼, ਜਗਦੀਸ਼ ਅਤੇ ਲੀਲਾ ਰਾਮ (ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਰਾਜੇਸ਼, ਜਗਦੀਸ਼ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 'ਤੇ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 341, 323, 336 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਬਸੰਤੀ ਦੇਵੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਸੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਸਵਾਮੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਗਿਆਰਸੀ ਲਾਲ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1, ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਸਾਰੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਵੀ ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਹੈ।

3. ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਡਾ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਗੋਠਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਸੀ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੱਟਾਂ ਵੇਖੀਆਂ: "ਸੱਟ ਨੰ.1 :- ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 10 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x ਹੱਡੀ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਕੁਚਲਣ ਵਾਲੀ ਸੱਟ। ਇਸ ਸੱਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਟ ਤਿੱਖੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਟ ਛੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਲੱਗੀ ਸੀ।"

4. ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਗਿਆਰਸੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ:

"(1) ਖੱਬੇ ਪੱਟ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 5x3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੱਟ।

(2) ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਘਸਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ 1x0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ।"

5. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1, ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਲੀਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੁਹਾੜੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਬਤ ਮੀਮੋ ਐਕਸ. P-18 ਰਾਹੀਂ ਕੁਹਾੜੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੀਲਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 341, 323 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 336 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 580/2005 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 958/2005 ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 13 ਅਗਸਤ 2008 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-II ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰੀਆਂ:
"(i) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੌੜੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲਗਾਈ ਹੈ।

(ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

(iii) ਮੌਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਪਲ ਦੇ ਝਟਕੇ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ।
(iv) ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।"

8. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ:
(i) ਚਾਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ - ਪੀਡਬਲਯੂ-1, ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ, ਅਰਥਾਤ ਉਸਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲਗਾਈ ਸੀ;
(ii) ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ `ਮੌਤ ਇੱਕ ਤਿੱਖੇ ਹਥਿਆਰ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਸੀ; ਅਤੇ
(iii) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੱਟ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀਜ਼ਜ਼ਰ ਮੀਮੋ Exh.P-18 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ FSL ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਹਾੜੀ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਰੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ

ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-II ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 300 (ਚੌਥਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਇੰਨਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

10. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਲਾਠੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੱਟ ਕਿਸੇ ਧੁੰਦਲੀ ਚੀਜ਼ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 304 ਭਾਗ-II ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

11. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚਾਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ, ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ (ਦੋਵਾਂ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲੀਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਬਸੰਤੀ ਦੇਵੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਸੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਸਵਾਮੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਗਿਆਰਸੀ ਲਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4, ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ ਕਿ ਸੱਟ ਇੱਕ ਤਿੱਖੇ ਧਾਰੀ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੋਪੜੀ ਅਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਅਤੇ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ, ਕੋਮਾ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ: (i) ਮੌਤ ਕੁਹਾੜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੱਟ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।

12. ਮਹੇਸ਼ ਬਾਲਮੀਕਿਵ ਸਟੇਟ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ.1 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 302 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"9. ... ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 304 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 326 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਹੋਵੇ, ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ, ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਿਸਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਰਣਨ ਦੇ ਇੱਕ ਵੀ ਘਾਤਕ ਵਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਗਿਆਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਚਾਕੂ-ਵਾਰ ਇੰਨਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 2 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਫਰਸਾ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ:

"15। ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਾਰੂ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।[1993 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.) 1023: ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1993 ਐਸ.ਸੀ. 1487], ਜਿੱਥੇ ਕੇ. ਜੈਚੰਦਰ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ., ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ: [ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.) p. 1025, ਪੈਰਾ 7]

"7. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸੰਦ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ

ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਬਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਜਾਂ 3 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਸ ਖਾਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧੀ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ...

16. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੀ ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇੰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਪੁਲਾਰੂ ਵਿੱਚ [1993 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.) 1023: ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1993 ਐਸ.ਸੀ.1487] ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਦ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਪੁਲਾਰੂ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਸੀ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਥਿਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਫਰਸਾ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ - ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫਰਸਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਤੁਰੰਤ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਘੜਤ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਦੈ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ - ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਫਾਰਸਾਬਲੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ, ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਪਹੁੰਚਿਆ - ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫਾਰਸਾ ਲੈ ਕੇ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਫਾਰਸਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧੀਰਜਭਾਈ ਗੋਰਖਭਾਈ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਰਾਮ @ ਲੀਲਾ ਧਾਰ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

"11. ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਅਪਵਾਦ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਅਪਵਾਦ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਐਸਆਈਸੀ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਅਪਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਪਵਾਦ ਇੱਕੋ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਵਾਦ 1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਾਟ ਹੈ, ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਉਹ ਗਰਮੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੰਜੀਦਾ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਅਪਵਾਦ 1 ਵਾਂਗ ਅਪਵਾਦ 4 ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਕਸਾਹਟ ਹੈ, ਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਟ ਉਸ ਉਕਸਾਹਟ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪਵਾਦ 4 ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਝਟਕਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਝਗੜੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਬਾਅਦ ਦਾ ਆਚਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ "ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਆਪਸੀ ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਵਾਰ। ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਤਲ - ਫਿਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਭੜਕਾਹਟ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ - ਪੂਰਾ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ - ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਪਵਾਦ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ - ਅਪਵਾਦ 1. ਲੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇੱਕ ਲੜਾਈ ਅਚਾਨਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ - ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ, ਪਰ - ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਨਾ ਵਧਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ - ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਮੋੜ ਨਾ ਲੈਂਦਾ ਜੋ ਇਸਨੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਭੜਕਾਹਟ - ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਜੋ ਹਰੇਕ ਲੜਾਕੂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀ ਮਦਦ ਉਦੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੌਤ (1) ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ, (2) ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ, (3) ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਏ ਜਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ (4) ਲੜਾਈ ਮਾਰੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਲੱਭਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪਵਾਦ 4 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ "ਲੜਾਈ" ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਝਗੜੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਲੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੱਸਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ

ਅਤੇ ਕੀ ਝਗੜਾ ਅਚਾਨਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ"।" ਪੁਲੀਚੇਰਲਾ ਨਾਗਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਏ ਪੀ 4 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 302 ਜਾਂ 304 ਭਾਗ I ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: "29. ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 302 ਜਾਂ 304 ਭਾਗ I ਜਾਂ 304 ਭਾਗ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲੇ - ਫਲ ਤੋੜਨਾ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਭਟਕਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ, ਇੱਕ ਰੁੱਖਾ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਜ਼ਰ ਵੀ, ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਝੜਪਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਦਲਾ, ਲਾਲਚ, ਈਰਖਾ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵਰਗੇ ਆਮ ਇਰਾਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪਰਾਧਕਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ, ਕਤਲ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I/II ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਜਾਂ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਤਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਾਲਾਤ: (i) ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; (ii) ਕੀ ਹਥਿਆਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; (iii) ਕੀ ਸੱਟ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ; (iv) ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ; (v) ਕੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੀ ਜਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਮੁਕਤ ਸੀ; (vi) ਕੀ ਘਟਨਾ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਸੀ; (vii) ਕੀ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਜਾਂ (vii) ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਅਜਨਬੀ ਸੀ; (viii) ਕੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਭੜਕਾਹਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਭੜਕਾਹਟ ਦਾ ਕਾਰਨ; (ix) ਕੀ ਇਹ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; (x) ਕੀ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਰਾਮ @ ਲੀਲਾ ਧਾਰ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ; (xi) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ। "ਸਿੰਗਾਪਾਗ ਅੰਜਈਆ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਏ ਪੀ 5 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 302 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "16। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ, ਹਮਲੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਹੋਏ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਕਾਂਬਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਯਾਨੀ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਕਈ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।" ਸੋਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਚ ਪੀ 6 ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਦਰਾਤ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"16.2. ਡਾ. ਸੁਮਨ ਸਕਸੈਨਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4) ਅਤੇ ਡਾ. ਬੀ.ਐਮ. ਗੁਪਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 5) ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹੋਏ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦਰਾਤ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਪਾਸਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਧੁੰਦਲਾ ਪਾਸਾ। ਜਿਸ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਕੱਟ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੇਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਨੰਗਾ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਵਾਰ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। 16.3. ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ) ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 16.4. ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰ ਪਲ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਅਤਿਅੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 16.5. ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਚਾਚਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਗਿਆਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। 16.6. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੁਰੰਤ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਪੰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6) ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਦਰਾਤ ਖੋਹ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਦਾ ਇਲਾਜ/ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸੱਟ ਲਗਾਈ ਹੈ। 16.7. ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ (ਜੋ ਉੱਪਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ) ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਪਰਾਧਕ ਕਤਲ" ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਸੋਮ ਰਾਜ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਡਰਾ-ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਭਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ (ਅਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਦੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ)।

17. ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ 'ਮੈਰਿਟ ਤੋਂ ਰਹਿਤ' ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 13. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਤੇ ਪਲ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸ ਇਕਸਾਰ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ, ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਮੌਤ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜੋ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਉਹ [ਧਾਰਾ 300 (ਚੌਥੀ) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ] ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਸੀ। ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ

14. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਘਟਨਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਵਾਪਰੀ। ਅਪਵਾਦ 4 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਅਪਵਾਦ 4.- ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

15. ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ: (i) ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; (ii) ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ; (iii) ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

16. ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ 1973 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਿਹੱਥੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

18. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

19. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ